

Bezpieczeństwo w Internecie i cyberprzemoc - informacje dla rodziców

Żyjemy w świecie, w którym media i nowe technologie w znaczący sposób wpływają na funkcjonowanie społeczeństwa. Możemy znacznie łatwiej komunikować się, korzystać z informacji, mieć dostęp do wiedzy. To właśnie dzieci najszybciej zaadoptowały cyfrowy styl życia. Według badania z 2007 roku „Dzieci aktywne on-line”:

- niemal co drugie dziecko to tak zwany **heavy user** (korzysta z Internetu codziennie lub prawie codziennie),
- 11% wszystkich Internautów to dzieci między 7 a 14 rokiem życia,
- 34% to młodzi ludzie między 15 a 24 rokiem życia,
- 70% korzystających z Internetu tworzy swoją internetową przestrzeń, korzystając z serwisów społecznościowych,
- ponad 70% dzieci gra w gry online.

Według przeprowadzonego na ogromną skalę europejskiego badania EU Kids Online z 2011r:

- 98% korzysta z Internetu przynajmniej raz w tygodniu, z czego 74% codziennie lub prawie codziennie,
- 52% aż taki odsetek dzieci w Polsce ma swój komputer prywatny, podczas gdy średni poziom w Europie to 34%,
- 60% dzieci w Polsce korzysta z serwisów społecznościowych,
- 63% to odsetek rodziców, którzy - mimo że ich dzieci doświadczyły cyberprzemocy - odpowiedzieli, iż ich dziecko nie ma takich doświadczeń,
- 54% aż tylu rodziców nie wiedziało, że ich dziecko spotkało się na żywo z kimś poznanym przez Internet.

Korzystanie z Internetu przez dzieci może wiązać się z następującymi kategoriami zagrożeń:

- kontakt z niebezpiecznymi treściami,
- kontakty z niebezpiecznymi osobami,
- uzależnienie od Internetu,
- przemoc rówieśnicza (cyberprzemoc).

Niebezpieczne treści

Dzieci korzystające z Internetu narażone są na kontakt z materiałami, które mogą mieć szkodliwy wpływ na ich psychikę. Do niebezpiecznych treści zalicza się filmy, zdjęcia lub teksty o charakterze pornograficznym, prezentujące przemoc, promujące niezdrowe postawy i zachowania, tj. używki, anoreksja, rasizm, uczestnictwo w sektach itp.

Niebezpieczne kontakty

Zdecydowana większość młodych internautów korzysta z komunikatorów, czatów i portali społecznościowych. Dzieci zawierają w ten sposób nowe znajomości, co naraża je na możliwość kontaktów z niebezpiecznymi osobami. Przez swoją niewiedzę i łatwowierność młodzi internauci niejednokrotnie stają się ofiarami przestępstw z użyciem sieci: oszustw, wyłudzeń, włamań komputerowych i innych. Dzieci często podają obcym w sieci prywatne informacje oraz umawiają się z osobami poznanymi w Internecie na spotkania w rzeczywistym świecie.

O internetowych znajomościach dzieci często nie informują nikogo, udając się na nie w pojedynkę lub z inną osobą nieletnią. Jest to szczególnie niebezpieczne w związku z coraz częstszym uwodzeniem dzieci w sieci.

Uzależnienie od Internetu i telefonu komórkowego

Zjawisko uzależnienia od sieci wydaje się być związane przede wszystkim z grami sieciowymi, które w ostatnim czasie cieszą się wśród dzieci i młodzieży olbrzymią popularnością. Dzieci te spędzają w sieci coraz więcej czasu. Osoby uzależnione od Sieci większość swojego czasu spędzają przed komputerem, co powoduje, że po prostu zaczyna go brakować na inne sprawy -

naukę, obowiązki, odpoczynek, życie rodzinne czy kontakty towarzyskie. Pojawia się tu również obsesyjne myślenie, a nawet sny o tym, co może zdarzyć się w Internecie, a także napady niekontrolowanej złości i agresji lub depresja przy próbach ograniczania korzystania z Internetu lub telefonu komórkowego.

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Technologie te to głównie Internet oraz telefony komórkowe. Specyfika Internetu i telefonów komórkowych powoduje, że nawet pozornie błahe akty cyberprzemocy stanowią dla ich ofiar poważny problem, z którym często nie potrafią sobie poradzić. Problem cyberprzemocy w oczywisty sposób dotyczy szkół. W klasie, szatni, czy na boisku szkolnym dochodzi do aktów przemocy z użyciem telefonów komórkowych lub Internetu. Coraz częściej też „tradycyjne” konflikty rówieśnicze ze szkoły przenoszą się do sieci.

Bardzo ważną rolę w przeciwdziałaniu cyberprzemocy pełni najbliższe otoczenie dziecka. Każde dziecko, które doświadczało cyberprzemocy – ofiara, sprawca i świadek potrzebują reakcji ze strony dorosłych. Muszą usłyszeć, że cyberprzemoc jest krzywdzeniem kogoś. Nie jest żartem działanie, które powoduje czyjeś cierpienie. Dorośli powinni także informować o konsekwencjach, które grożą sprawcom przemocy, oraz sugerować reakcje ze strony dzieci – świadków sytuacji.

W przypadku cyberprzemocy dostępne są dwie drogi ochrony prawnej: karna i cywilna. Jest to istotne rozróżnienie ze względu na fakt, iż mnogość możliwości działań przemocy przy użyciu nowych technologii powoduje, że przestępstwa zawarte w Kodeksie karnym nie obejmują ich swoim zakresem. W związku z tym, w niektórych przypadkach, niemożliwe jest skierowanie sprawy do postępowania karnego (zgłoszenia jako przestępstwa). W takich sytuacjach konieczne jest posłużenie się drogą cywilną, czyli drogą roszczeń odszkodowawczych.

Formy cyberprzemocy

- **wykorzystanie czyjegoś wizerunku umieszczenie** w Internecie bez czyjejś wiedzy lub wbrew woli zdjęcia lub filmu przedstawiającego kogoś; rozesłanie zdjęcia przedstawiającego kogoś lub filmiku z czyimś udziałem mailem, telefonem komórkowym;
- **zniesławienie, znieważenie** - wszelkie zachowania uwłaczające czyjejś godności, stanowiące przejaw lekceważenia oraz pogardy; pomówienie (oszczerstwo) o takie postępowanie lub właściwości, które mogą daną osobę poniżyć w opinii publicznej; wypowiedanie pod czyjś adresem znieważających wulgaryzmów lub epitetów;
- **włamania** - włamania na konto mailowe, profil w serwisie społecznościowym i każde miejsce strzeżone hasłem lub innym zabezpieczeniem w celu uzyskania jakichś informacji; włamanie oraz wprowadzanie zmian typu: zmiana hasła, zmiany w treści czy w wyglądzie strony/profilu, dodanie lub usunięcie zdjęć, niszczenie, uszkodzanie, podszywanie się pod kogoś;
- **groźby** - groźenie komuś popełnieniem przestępstwa (np. pozbawieniem życia, pobiciem) przez Internet lub telefon komórkowy; kierowanie do dziecka, za pomocą narzędzi dostępnych w Internecie, gróźb w celu zmuszenia go do określonego działania w taki sposób, że groźba ta wzbudza obawę, że zostanie popełniona;
- **wulgaryzmy** - używanie w Internecie w miejscach dostępnych powszechnie wulgarnych zwrotów; umieszczenie w Internecie nieprzyzwoitego zdjęcia, rysunku, obrazu;
- **nękanie** - złośliwe niepokojenie jakiejś osoby poprzez wykorzystanie Internetu; wielokrotne powtarzanie jakiegoś działania w Internecie skierowanego na jakąś osobę wbrew jej woli;

Co możesz zrobić?

Cyberprzemoc może przytrafić się KAŻDEMU, również Twojemu dziecku. Cyberprzemoc nie musi mieć logicznej przyczyny. Pomóż dziecku zrozumieć, że to nie ono jest odpowiedzialne za tę sytuację. Odpowiada za nią sprawca.

Dziecko, które staje się ofiarą cyberprzemocy, często czuje się osamotnione i bezradne wobec działań swoich rówieśników. Często boi się i wstydzi tego, co mu się przytrafiło. Nie potrafi sobie poradzić z nową, trudną sytuacją i silnymi emocjami, które temu towarzyszą. Porozmawiaj z dzieckiem i dowiedz się, co się dzieje. Postaraj się zdobyć jak najwięcej informacji na temat jego problemu. Postaraj się dowiedzieć, kim jest sprawca – Twoje dziecko może tego nie wiedzieć. Wspólnie zastanówcie się, co można zrobić w tej sytuacji. Poszukaj psychologicznej pomocy dla dziecka. Skontaktuj się z profesjonalistami – pomocy możesz szukać u konsultantów Helpline.org.pl Zabezpiecz dowody cyberprzemocy. Zachowaj wszystkie wiadomości, filmy, zdjęcia i informacje dotyczące sprawy. Skontaktuj się ze szkołą. Wspólnie z pedagogiem, dyrektorem szkoły spróbujcie ustalić możliwości działania. Rozmawiaj z dzieckiem na temat cyberprzemocy. Poinformuj je o tym, jak unikać takich sytuacji oraz jak ewentualnie na nie reagować. Przekaż dziecku, by nigdy nie krzywdziło swoich rówieśników w sieci oraz żeby nie pozostawało obojętne wobec krzywdy innych i zawsze zgłaszało dorosłym zaobserwowane przypadki cyberprzemocy.

10 Porad dla rodziców dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu przez dzieci.

1.Odkrywaj Internet razem z dzieckiem.

Bądź osobą, która zapozna dziecko z Internetem. Spróbujcie znaleźć strony, które mogą zainteresować Wasze pociechy.

2.Naucz dziecko zasad bezpieczeństwa w Internecie.

Uczul dziecko na niebezpieczeństwa związane z nawiązywaniem nowych znajomości w Internecie. Podkreśl, że nie można ufać osobom poznanym w sieci, ani też wierzyć we wszystko, co o sobie mówią. Ostrzeż dziecko przed ludźmi, którzy mogą chcieć zrobić im krzywdę. Rozmawiaj z dzieckiem o zagrożeniach czyhających w Internecie i sposobach ich unikania.

3.Rozmawiaj z dziećmi o ryzyku umawiania się na spotkania z osobami poznanymi w Sieci.

Dorośli powinni zrozumieć, że dzięki Internetowi dzieci mogą nawiązywać przyjaźnie. Jednakże spotkanie się z nieznanymi poznanymi w Sieci może okazać się bardzo niebezpieczne. Dzieci muszą mieć świadomość, że mogą spotykać się z nieznanymi wyłącznie po uzyskanej zgodzie rodziców i zawsze w towarzystwie dorosłych.

4.Naucz swoje dziecko ostrożności przy podawaniu swoich prywatnych danych.

Dostęp do wielu stron internetowych przeznaczonych dla najmłodszych wymaga podania prywatnych danych. Ważne jest, aby dziecko wiedziało, że podając takie informacje, zawsze musi zapytać o zgodę swoich rodziców. Dziecko powinno zdawać sobie sprawę z niebezpieczeństw, jakie może przynieść podanie swoich danych osobowych. Ustal z nim, żeby nigdy nie podawało przypadkowym osobom swojego imienia, nazwiska, adresu i numeru telefonu.

5.Naucz dziecko krytycznego podejścia do informacji przeczytanych w Sieci.

Wiele dzieci używa Internetu w celu rozwinięcia swoich zainteresowań i rozszerzenia wiedzy potrzebnej w szkole. Młodzi internauci powinni być świadomi, że nie wszystkie znalezione w Sieci informacje są wiarygodne. Naucz dziecko, że trzeba weryfikować znalezione w Internecie treści, korzystając z innych dostępnych źródeł (książki, słowniki).

6.Bądź wyrozumiały dla swojego dziecka.

Często zdarza się, że dzieci przypadkowo znajdują się na stronach adresowanych do dorosłych. Bywa, że w obawie przed karą boją się do tego przyznać. Ważne, żeby dziecko Ci ufało i mówiło o tego typu sytuacjach; by wiedziało, że zawsze kiedy poczuje się niezręcznie, coś je zawstydzi lub przestraszy, może się do Ciebie zwrócić.

7.Zgłaszaj nielegalne i szkodliwe treści.

Wszyscy musimy wziąć odpowiedzialność za niewłaściwe czy nielegalne treści w Internecie. Nasze działania w tym względzie pomogą likwidować demoralizujące treści. Nielegalne treści można zgłaszać na policję lub do współpracującego z nią punktu kontaktowego (www.dyzurnet.pl)

8. Zapoznaj dziecko z kodeksem dobrego zachowania w Internecie.

Przypomnij dzieciom o zasadach dobrego wychowania w każdej dziedzinie. Uświadom, że Internet nie służy do krzywdzenia innych, i że często coś co dla jednych jest głupim żartem, dla kogoś innego może być dramatycznym przeżyciem.

9. Poznaj sposoby korzystania z Internetu przez Twoje dziecko.

Przyjrzyj się jak Twoje dziecko korzysta z Internetu, jakie strony przegląda, jak zachowuje się w Sieci i ile spędza czasu w Internecie. Staraj się poznać znajomych, z którymi dziecko koresponduje za pośrednictwem Internetu. Ustalcie zasady korzystania z Sieci oraz sposoby postępowania w nietypowych sytuacjach.

10. Pamiętaj, że pozytywne strony Internetu przeważają nad jego negatywnymi stronami.

Internet jest źródłem wiedzy i rozrywki. Pozwól swojemu dziecku w świadomy i bezpieczny sposób w pełni korzystać z oferowanego przez Sieć bogactwa.

Serwisy internetowe przedstawiające problem cyberprzemocy oraz zagadnienia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie

- www.dzieckowsieci.pl
- www.saferinternet.pl
- www.sieciaki.pl
- www.cyberprzemoc.pl
- www.helpline.org.pl
- www.dyzurnet.pl

Gdzie uzyskać pomoc i zgłosić problem cyberprzemocy?

- www.helpline.org.pl
helpline@helpline.org.pl
tel. 0 800 100 100
- www.dyzurnet.pl
dyzurnet@hotline.org.pl
tel. 0 801 615 005

Przypominajmy dzieciom, że informacja „wrzucona” do Internetu dociera w krótkim czasie do setek tysięcy odbiorców na całym świecie i zaczyna „żyć swoim życiem”.

Niech rozsądnie zastanowią się, zanim coś opublikują w Sieci!

Beata Jackowska – pedagog szkolny